

Arbetsmarknadsdepartementet

103 33 STOCKHOLM

Betänkandet SOU 2011:52 av utredningen om Uppdragstagare i arbetslöshetsförsäkringen**Uppdragstagare i arbetslöshetsförsäkringen****Sammanfattning**

Enligt kommittédirektivet var uppdraget att göra reglerna kring uppdragstagare tydligare och enklare. SmåA tycker inte att de föreslagna ändringarna uppnår det.

De föreslagna ändringarna har delat upp uppdragstagare i tre grupper. De med F-skattsedel eller som varit registrerad som enskild näringsidkare eller bolagsman i ett enkelt bolag i handelsregistret, de med max två uppdragsgivare och de med fler än två uppdragsgivare. De två första grupperna har det föreslagits schablonregler för. För den sista gruppen föreslås en hjälpregel där arbetslöshetskassorna måste göra en bedömning likt den man gör idag för att fastställa om uppdragstagaren ska bedömas enligt företagare- eller arbetstagarreglerna.

För de två första grupperna innebär schablonreglerna en förtydning och förenkling dock med oönskade biverkningar. Dessa två grupper är heller inte problemen i dagens lagstiftning. Dessa två grupper är normalt lättbedömda enligt dagens regelverk. Det stora problemet är grupp tre där utredningen inte föreslagit någon schablonregel som förtydligar och förenklar dagens regelverk.

Det föreslagna lagförslaget förenklar därmed inte dagens svåra bedömningar utan bidrar snarare till att motverka lagstiftarens önskemål om att begränsa företagarbegreppet i arbetslöshetsförsäkringen. Syftet med ändringen av företagarbegreppet som trädde i kraft den 5 juli 2010, att koppla det till Inkomstskattelagens 13 kap 1§ 1 st. var att begränsa det till att enbart omfatta de som faktiskt var företagare som bedrev näringsverksamhet. Den föreslagna schabloniseringen gör företagarbegreppet ännu vidare än det var innan ändringen.

Bolagsformen får också här en avgörande betydelse. Den föreslagna schablonregeln innebär att personer som har handelsbolag, kommanditbolag eller aktiebolag inte omfattas av schablonregeln. En person kan därmed utföra uppdrag via ett handelsbolag utan att betraktas som företagare i arbetslöshetsförsäkringen.

Tidigare utredningar har försökt att lagstifta uppdragstagare men ansett att det är för komplext. SmåA anser liksom utredningen Trygghetssystemen för företagare, SOU 2008:89 (Trygghetsutredningen) att arbetslöshetskassorna får göra bedömningar likt dem de gör idag för att avgöra om en uppdragstagare ska bedömas som anställd eller företagare men att det är viktigt att det införs i lagtexten. Det största problemet idag är att det inte framgår att en uppdragstagare kan bedömas som företagare i arbetslöshetsförsäkringen, detta bör tydligt framgå av lagtexten.

SmåA är för enkla och tydliga regler, men inte på bekostnad av våra medlemmar samt att man inte tar hänsyn till syftet med arbetslöshetsförsäkringen vilket kan få oönskade effekter.

Den föreslagna ändringen av 34 § ALF leder till att paragrafen är mycket lång och svårläst. SmåA föreslår en egen paragraf för när en uppdragstagare ska anses som företagare i arbetslöshetsförsäkringen, 34 a §.

SmåA lämnar följande synpunkter på de föreslagna regeländringarna.

Avsnitt 6.1 Den som haft F-skattsedel eller registrerat sig som företagare ska alltid betraktas som företagare

Utredningens förslag

En sökande som inom ramtiden enligt 15 a-15 c §§ och den närmast efterföljande månaden eller den kortare tiden intill arbetslöshetskassans beslut om arbetslöshetsersättning har innehaft en F-skattsedel eller varit registrerad som enskild näringsidkare eller bolagsman i ett enkelt bolag i handelsregistret ska alltid betraktas som företagare i arbetslöshetsförsäkringen.

SmåA:s synpunkter

SmåA instämmer inte i förslaget då vi anser att detta på ett oönskat sätt vidgar företagarbegreppet. Enligt tidigare företagarbegrepp bedömdes fler vara företagare i arbetslöshetsförsäkringen än vad syftet var. Det faktum att man hade en F-skattsedel eller ett inregistrerat företag kunde orsaka att man förlorade sin rätt till arbetslöshetsersättning. Trygghetsutredningen fick i uppdrag att begränsa företagarbegreppet till att enbart gälla de som faktiskt bedrev verksamhet som företagare och inte gälla de som enbart hade en F-skattsedel eller ett inregistrerat företag av andra orsaker. Den nu föreslagna schablonregeln skulle innebära, inte bara en tillbakagång till det gamla begreppet, utan också utöka det till att omfatta fler än tidigare.

Den nu föreslagna schablonregeln innebär att en person som har en F-skattsedel eller är registrerad som enskild näringsidkare eller bolagsman i ett enkelt bolag i handelsregistret, kommer att bedömas som företagare trots att han/hon inte har startat ett företag.

Utredningen anser inte att detta är ett problem då även en arbetslös företagare har rätt till arbetslöshetsersättning. En person som aldrig har startat ett företag kan heller inte återuppta det. Problemet är dock att en företagare har rätt till ersättning enligt 35 § ALF en gång, om inte mer än fem år har förflutit sedan företaget återupptogs. Om han/hon blir arbetslös igen måste hela verksamheten upphöra. Om det aldrig har funnits en verksamhet borde det inte

bli ett problem, men om det finns en verksamhet som sökanden inte har påbörjat vid första arbetslösheten, så förlorar han/hon chansen till ersättning enligt 35 § ALF vid första "uppehållet" i verksamheten eftersom ersättning enligt 35 § ALF redan utgått.

Schablonregeln innebär även att den som inom ramtiden innehaft en F-skattsedel eller varit registrerad som enskild näringsidkare eller bolagsman i ett enkelt bolag i handelsregistret, alltid ska bedömas som företagare oavsett om det uppdrag han utfört tydligt borde likställas med en anställning. Detta oaktat om F-skattsedeln eller registreringen i handelsregistret upphört före uppdraget eller inte, så länge som det funnits inom ramtiden. Detta är orealistiskt. Om en sådan schablonregel ska finnas så bör den ha något slags tillägg att F-skattsedeln ska ha använts för uppdraget eller att det tydligt rör sig om ett uppdrag som sökande bedriver som företagare.

Avsnitt 6.2 Den som bara haft två olika uppdragsgivare ska inte betraktas som företagare

Utredningens förslag

En sökande som inom ramtiden enligt 15 a-15 c §§ och den närmast efterföljande månaden eller den kortare tiden intill arbetslöshetskassans beslut om arbetslöshetsersättning vid inledandet av en ersättningsperiod har utfört uppdrag för högst två olika uppdragsgivare ska inte betraktas som företagare i arbetslöshetsförsäkringen. En sådan sökande ska inte heller betraktas som företagare om han eller hon sedan ersättningsperioden inletts men innan den avslutats har utfört uppdrag för högst två olika uppdragsgivare.

SmåA:s synpunkter

SmåA instämmer inte i förslaget. Utredningen anser att trots att det framgår att det egentligen rör sig om en näringsverksamhet så ska man inte bedömas som företagare om man som högst har två arbetsgivare. Detta oaktat om det gäller bolag inom samma koncern, man anses då endast ha en uppdragsgivare.

Detta skulle innebära att en sökande som arbetar som journalist som egen företagare utan att inneha F-skattsedel och inregistrering i handelsregistret, kan arbeta för tio olika bolag inom en koncern, exempelvis Bonnier, men fortfarande bedömas som anställd i försäkringen. Medan en sökande under samma förutsättningar som arbetar för tre olika lokaltidningar alltid kommer att bedömas som företagare. Detta är inte tillfredsställande och skulle leda till oönskade effekter.

Avsnitt 6.3 Graden av beroende av uppdragsgivaren och inordnande i dennes verksamhet ska särskilt beaktas vid en samlad bedömning

Utredningens förslag

Vid bedömning av om en sökande som utfört uppdrag för fler än två olika uppdragsgivare ska anses vara företagare i arbetslöshetsförsäkringen ska det särskilt beaktas i vilken omfattning sökanden varit beroende av uppdragsgivaren och i vilken omfattning sökanden varit inordnad i dennes verksamhet.

SmåA:s synpunkter

SmåA instämmer i förslaget förutom att vi anser att samma bedömning bör göras för alla uppdragstagare, oavsett antalet uppdragsgivare och oavsett innehav av F-sattsedel eller registrering som enskild näringsidkare eller bolagsman i ett enkelt bolag i handelsregistret. Se föreslagen lagändring nedan.

Avsnitt 6.4 Man ska bortse från faktureringsföretag och liknande företag som inte skaffar uppdrag

Utredningens förslag

I det fallet att en sökande varit formellt anställd hos ett företag men själv skaffat ett uppdrag hos någon annan ska denne ha varit uppdragsgivare.

SmåA:s synpunkter

SmåA instämmer i förslaget men anser att formuleringen är något otydlig och svår att förstå. Tidigare förslag har riktat sig mot vem som anses som företagare i arbetslöshetsförsäkringen eller inte. För att vara konsekvent samt då det uttryckligen bör framgå att en sådan person kan bedömas som företagare föreslår SmåA en annan formulering.

SmåA:s förslag till lagändring

SmåA anser att alla uppdragstagare bör bedömas enligt avsnitt 6.3 och föreslår därför en ny paragraf, 34 a § ALF som ska gälla för alla uppdragstagare;

34 a §

Vid bedömning av om en sökande som utfört uppdrag för uppdragsgivare ska anses vara företagare i arbetslöshetsförsäkringen ska det särskilt beaktas i vilken omfattning sökanden varit beroende av uppdragsgivaren och i vilken omfattning sökanden varit inordnad i dennes verksamhet.

Bedömning enligt första stycket ska även ske i det fallet då en sökande varit formellt anställd hos ett företag men själv skaffat uppdrag hos någon annan.

Avsnitt 7 Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

Utredningens förslag

De nya reglerna om vem som ska betraktas som företagare träder i kraft måndagen den 2 juli 2012. För ersättningsperioder för vilka karenstiden redan har börjat löpa före ikraftträdandet, gäller dock de äldre reglerna.

SmåA:s synpunkter

Det är praxis i Sverige att lagändringar träder ikraft vid årsskifte eller halvårsskifte. På senare år har dock lagändringar trätt ikraft vid olika tillfällen under året. Lagändringar medför ofta andra ändringar såsom ändring i förordningar, föreskrifter och datasystem. Det krävs även ofta utbildning av personalen. Med tanke på rättssäkerheten är det viktigt att införandet av lagändringen ger de olika parterna tid att genomföra de ändringar som måste göras med hänsyn till lagändringarna. Det är viktigt att förordningar och föreskrifter är klara innan

tillträdesdatumet så att man inte riskerar olika tolkningar av de nya reglerna. SmåA anser därför att tillträdesdatumet bör flyttas till efter sommaren, den 3 september 2012.

Eftersom ett beslut från arbetslöshetskassorna kan omprövas och överklagas kan det dröja flera år innan ett beslut vinner laga kraft. Under den perioden kan lagen ha ändrats och arbetslöshetskassorna kan tvingas att ändra beslut som vid beslutstillfället inte var fel men som med den senare lydelsen av lagen skulle få en annan utgång. Detta bidrar till merarbete för arbetslöshetskassorna och även ibland att beslut från domstolarna är svåra att verkställa.

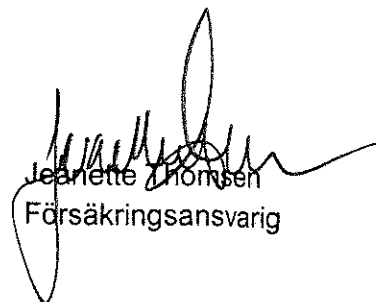
Ovanstående lydelse av övergångsbestämmelse användes i Proposition 2009/10:120 Trygghetssystemen för företagare och har skapat många problem för arbetslöshetskassorna då den tolkas olika av både andra arbetslöshetskassor och domstolar vilket inte är tillfredsställande för likabehandlingsprincipen och rättssäkerheten. Många tolkar det som att det gäller när karensen faktiskt betalas ut. I dessa fall skulle det ju inte behövas någon övergångsbestämmelse eftersom det automatiskt skulle gälla alla beslut tagna efter lagändringen. Andra tolkar det som att det gäller de datum (kassakort) karenstiden betalas ut för. Om kassakorten gäller tid före lagändringen, men betalas ut först efter så är det den äldre lydelsen som gäller.

SmåA anser att det inom arbetslöshetsförsäkringen bör finnas en allmän övergångsbestämmelse som gäller vid alla lagändringar. Att ha olika eller inga alls ökar förvirringen bland handläggarna och risken för att göra fel. SmåA anser att den föreslagna övergångsbestämmelsen med ett tillägg om att det är tiden som kassakorten avser som styr är den övergångsbestämmelse som bör gälla. Argumenten till att en övergångsbestämmelse inte behövs är ofta att lagändringen är gynnande och bör gälla så fort som möjligt. Dock är det mer rättvist med en övergångsbestämmelse med den lydelsen SmåA föreslår. Handläggningstiderna på arbetslöshetskassorna påverkar då inte vilka regler som gäller och man tjänar inte på att vara "en bråkstake" som omprövar och överklagar alla beslut trots att besluten är rätt. Förfarandet i förvaltningsdomstol är gratis, så trots att arbetslöshetskassornas beslut är korrekta så kan en sökande tjäna på att driva ärenden i domstol trots att de är rätt, för det fall en regel ändras utan övergångsbestämmelser. Detta är inte tillfredsställande för den sökanden som accepterar att den inte har rätt enligt gällande regler och därmed väljer att inte driva ärendet vidare.

Detta yttrande har beslutats av SmåA:s arbetsutskott. Yttrandet har föredragits av Jeanette Thomsen, försäkringsansvarig

Leif Walterum
Styrelseordförande

Jeanette Thomsen
Försäkringsansvarig